

ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО ГРОМАДЯНСТВО*

Страсбург, 6 листопада 1997 року

European Treaty Series/166

---

* Офіційний переклад

ПРЕАМБУЛА

Держави - члени Ради Європи та інші держави, які підписали цю Конвенцію,

враховуючи, що метою Ради Європи є досягнення більшого єднання між її членами,

враховуючи численні міжнародні документи, що стосуються громадянства, множинного громадянства та безгромадянства,

визнаючи, що у питаннях, які стосуються громадянства, мають враховуватися законні інтереси як держав, так і окремих осіб,

бажаючи сприяти прогресивному розвитку правових принципів, які стосуються громадянства, та їхньому запровадженню у внутрішньодержавному праві, а також бажаючи запобігати у міру можливості випадкам безгромадянства,

бажаючи запобігати дискримінації у питаннях, які стосуються громадянства,

враховуючи право на повагу до сімейного життя, яке викладене у статті 8 Конвенції про захист прав і основних свобод людини,

відзначаючи різні підходи держав до питання множинного громадянства та визнаючи, що кожна держава може вільно вирішувати, які наслідки має у її внутрішньодержавному праві факт набуття її громадянином іншого громадянства або його належності до іншого громадянства,

дійшовши згоди про доцільність пошуку відповідних рішень наслідкам множинного громадянства, та зокрема у тому, що стосується прав і обов'язків осіб, які мають громадянство двох або більше держав,

вважаючи за доцільне, щоб особи, які мають громадянство двох або більше Держав-Учасниць Конвенції, мали виконувати свій військовий обов'язок лише стосовно однієї з цих держав,

вважаючи за необхідне сприяти міжнародному співробітництву між національними органами, які займаються питаннями громадянства,

погодилися про таке:

Глава I

Загальні положення

Стаття 1

Предмет Конвенції

Ця Конвенція встановлює принципи та правила, що стосуються громадянства фізичних осіб, і правила, що регулюють виконання військового обов'язку у випадках множинного громадянства, з якими має узгоджуватися внутрішньодержавне право Держав-Учасниць.

Стаття 2

Визначення

Для цілей цієї Конвенції:

- а) "громадянство" означає правовий зв'язок між особою та державою без зазначення етнічного походження особи;
- б) "множинне громадянство" означає одночасну належність особи до громадянства двох або більше держав;
- с) "дитина" означає будь-яку особу, що не досягла 18 років, якщо за законодавством, яке застосовується до дітей, повноліття не настає раніше;

d) "внутрішньодержавне право" означає всі типи положень національної правової системи, включаючи конституцію, закони, нормативні акти, укази, судову практику, звичаєві правила та практику, а також правила, що впливають із міжнародних документів, які мають обов'язкову силу.

Глава II

Загальні принципи, що стосуються громадянства

Стаття 3 Юрисдикція держави

1. Кожна держава визначає у своєму законодавстві, хто є її громадянами.

2. Це законодавство визнається іншими державами тільки за умови його відповідності чинним міжнародним конвенціям, міжнародному звичаєвому праву та принципам права, які є загальновизнаними стосовно громадянства.

Стаття 4 Принципи

Правила кожної Держави-Учасниці, які стосуються громадянства, ґрунтуються на таких принципах:

- a) кожна особа має право на громадянство;
- b) безгромадянства слід уникати;
- c) жодна особа не може бути безпідставно позбавлена громадянства;
- d) ні укладення шлюбу, ні розірвання шлюбу між громадянином Держави-Учасниці та особою, яка має громадянство іншої держави, ні зміна громадянства одним із подружжя під час перебування у шлюбі не впливають автоматично на громадянство другого з подружжя.

Стаття 5

Заборона дискримінації

1. Правила Держави-Учасниці, які стосуються громадянства, не повинні містити розрізень або допускати практику, що призводять до дискримінації за ознакою статі, релігії, раси, кольору шкіри, національного чи етнічного походження.

2. Кожна Держава-Учасниця керується принципом заборони дискримінації своїх громадян незалежно від того, чи вони є громадянами за народженням, чи набули свого громадянства пізніше.

Глава III

Правила, які стосуються громадянства

Стаття 6

Набуття громадянства

1. Кожна Держава-Учасниця передбачає у своєму внутрішньодержавному праві, що її громадянство *ex lege* набувають такі особи:

- a) діти, один із батьків яких на час народження цих дітей має громадянство цієї Держави-Учасниці, за винятком будь-яких випадків, що можуть бути передбачені у її внутрішньодержавному праві для дітей, які народилися за межами держави. Стосовно дітей, батьківство яких встановлюється шляхом визнання, у судовому порядку або шляхом подібних процедур, кожна Держава-Учасниця може передбачити, що дитина набуває її громадянства за процедурою, яка визначається її внутрішньодержавним правом;
- b) знайдені на її території немовлята, які інакше стали б особами без громадянства.

2. Кожна Держава-Учасниця передбачає у своєму внутрішньодержавному праві, що її громадянства набувають народжені на її території діти, які при народженні не набувають іншого громадянства. Таке громадянство надається:

- a) *ex lege* при народженні; або
- b) в подальшому дітям, які є особами без громадянства, на заяву, що подається до відповідного органу безпосередньо дитиною чи від її імені у спосіб, встановлений внутрішньодержавним правом Держави-Учасниці. Така заява може бути подана за умови законного та постійного проживання заявника на її території упродовж періоду, який не перевищує п'яти років і безпосередньо передує поданню заяви.

3. Кожна Держава-Учасниця передбачає у своєму внутрішньодержавному праві можливість натуралізації для осіб, які законно та постійно проживають на її території. Встановлюючи умови натуралізації, вона не повинна передбачати ценз осілості, який перевищує десять років до подання заяви.

4. Кожна Держава-Учасниця у своєму внутрішньодержавному праві спрощує процедуру набуття її громадянства для таких осіб:

- a) другий з подружжя, що перебуває у шлюбі з її громадянином;
- b) діти одного з її громадян, стосовно яких передбачені винятки, зазначені у підпункті а пункту 1 статті 6;
- c) діти, один із батьків яких набуває чи вже набув її громадянства;
- d) діти, усиновлені одним із її громадян;

- e) особи, що народилися на її території та законно і постійно на ній проживають;
- f) особи, що законно і постійно проживають на її території упродовж певного періоду, який розпочався до досягнення ними 18 років, причому тривалість цього періоду визначається внутрішньодержавним правом відповідної Держави-Учасниці;
- g) особи без громадянства та особи, визнані як біженці, що законно та постійно проживають на її території.

Стаття 7

Втрата громадянства ex lege або на ініціативу Держави-Учасниці

1. Держава-Учасниця не може передбачати у своєму внутрішньодержавному праві втрату її громадянства ex lege або на ініціативу самої Держави-Учасниці, за винятком таких випадків:

- a) добровільне набуття іншого громадянства;
- b) набуття громадянства Держави-Учасниці внаслідок шахрайських дій, подання неправдивих відомостей або приховування будь-якого суттєвого факту, що має відношення до заявника;
- c) добровільна служба в іноземному військовому формуванні;
- d) поведінка, яка серйозно зашкоджує життєво важливим інтересам Держави-Учасниці;

- e) відсутність справжнього зв'язку між Державою-Учасницею та її громадянином, який постійно проживає за кордоном;
- f) якщо під час неповноліття дитини встановлено, що визначені у внутрішньодержавному праві умови, які дозволили їй набути *ex lege* громадянства Держави-Учасниці, більше не виконуються;
- g) усиновлення дитини, якщо дитина набуває іноземного громадянства або має іноземне громадянство одного чи обох усиновителів.

2. Держава-Учасниця може передбачати втрату її громадянства для дітей, батьки яких втратили громадянство цієї держави, за винятком випадків, що охоплюються підпунктами c та d іоііèðó 1. Однак діти не втрачають громадянство цієї держави, якщо один із їхніх батьків залишається громадянином цієї держави.

3. Держава-Учасниця не може передбачати у своєму внутрішньодержавному праві втрату її громадянства згідно з пунктами 1 і 2 цієї статті, якщо відповідна особа стане внаслідок цього особою без громадянства, за винятком випадків, зазначених у підпункті b пункту 1 цієї статті.

Стаття 8

Втрата громадянства на ініціативу особи

1. Кожна Держава-Учасниця дозволяє відмовлятися від її громадянства, якщо відповідні особи не стануть внаслідок цього особами без громадянства.

2. Держава-Учасниця може однак передбачити у своєму внутрішньодержавному праві, що відмовлятися від її громадянства можуть тільки ті громадяни, які постійно проживають за кордоном.

Стаття 9

Поновлення у громадянстві

У випадках та за умов, що передбачені у її внутрішньодержавному праві, кожна Держава-Учасниця спрощує процедуру поновлення у її громадянстві своїм колишнім громадянам, які законно та постійно проживають на її території.

Частина IV

Процедури, які стосуються громадянства

Стаття 10 Розгляд заяв

Кожна Держава-Учасниця забезпечує, щоб заяви стосовно набуття, збереження, втрати, поновлення чи засвідчення її громадянства розглядалися упродовж розумного проміжку часу.

Стаття 11 Рішення

Кожна Держава-Учасниця забезпечує, щоб рішення стосовно набуття, збереження, втрати, поновлення чи засвідчення її громадянства були умотивовано викладені у письмовій формі.

Стаття 12 Право на перегляд

Кожна Держава-Учасниця забезпечує, щоб рішення стосовно набуття, збереження, втрати, поновлення чи засвідчення її громадянства могли переглядатися в адміністративному чи судовому порядку відповідно до її внутрішньодержавного права.

Стаття 13 Збори

1. Кожна Держава-Учасниця забезпечує, щоб розмір зборів за набуття, збереження, втрату, поновлення чи засвідчення її громадянства встановлювався у розумних межах.

2. Кожна Держава-Учасниця забезпечує, щоб розмір зборів, які сплачуються за перегляд рішень в адміністративному чи судовому порядку, не був перешкодою для заявників.

Частина V

Множинне громадянство

Стаття 14

Випадки множинного громадянства ex lege

1. Держава-Учасниця дозволяє:

- a) дітям, які автоматично набули різних громадянств при народженні, зберігати ці громадянства;
- b) своїм громадянам мати інше громадянство, якщо це інше громадянство автоматично набувається у зв'язку зі вступом у шлюб.

2. Збереження громадянств, зазначених у пункті 1, регулюється відповідними положеннями статті 7 цієї Конвенції.

Стаття 15

Інші можливі випадки множинного громадянства

Положення цієї Конвенції не обмежують право кожної Держави-Учасниці встановлювати у своєму внутрішньодержавному праві:

а) чи зберігають, чи втрачають її громадянство її громадяни, які набувають або мають громадянство іншої держави;

б) чи залежить набуття або збереження її громадянства від відмови від іншого громадянства або від його втрати.

Стаття 16

Збереження попереднього громадянства

Держава-Учасниця не може зумовлювати набуття або збереження її громадянства відмовою від іншого громадянства або його втратою, якщо така відмова чи втрата є неможливою або не може розумно вимагатися.

Стаття 17

Права та обов'язки, пов'язані із множинним громадянством

1. Громадяни Держави-Учасниці, які мають інше громадянство, мають на території Держави-Учасниці, в якій вони проживають, такі самі права та обов'язки, як і інші громадяни цієї Держави-Учасниці.

2. Положення цієї глави не зашкоджують:

- а) нормам міжнародного права, які стосуються дипломатичного чи консульського захисту Державою-Учасницею одного із її громадян, що одночасно має інше громадянство;
- б) застосуванню норм міжнародного приватного права кожної Держави-Учасниці у випадках множинного громадянства.

Частина VI

Державонаступництво та громадянство

Стаття 18

Принципи

1. У випадках державонаступництва кожна відповідна Держава-Учасниця дотримується у питаннях громадянства принципів верховенства права, норм захисту прав людини та принципів, що викладені у статтях 4 і 5 цієї Конвенції та у пункті 2 цієї статті, зокрема з метою запобігання безгромадянству.

2. Приймаючи рішення про надання чи збереження громадянства у випадках державонаступництва, кожна відповідна Держава-Учасниця, зокрема, враховує:

- a) справжність та дійовість зв'язку відповідної особи з державою;
- b) постійне місце проживання відповідної особи на час державонаступництва;
- c) волевиявлення відповідної особи;
- d) територіальне походження відповідної особи.

3. Якщо набуття громадянства зумовлюється втратою громадянства іншої держави, застосовуються положення статті 16 цієї Конвенції.

Стаття 19

Врегулювання шляхом укладання міжнародних угод

У випадках державонаступництва відповідні Держави-Учасниці докладають зусиль для регулювання питань, які стосуються громадянства, шляхом укладання угод між ними, а також, коли це можливо, у їхніх стосунках з іншими відповідними державами. В таких угодах дотримуються принципи та правила, які містяться або згадуються у цій главі.

Стаття 20

Принципи, які стосуються негромадян

1. Кожна Держава-Учасниця дотримується таких принципів:

- a) громадяни держави-попередниці, що постійно проживають на території, суверенітет над якою переходить до держави-наступниці, та що не набули її громадянства, мають право залишатися у цій державі;
- b) особи, зазначені у підпункті а, користуються рівними із громадянами держави-наступниці правами у тому, що стосується соціальних та економічних прав.

2. Кожна Держава-Учасниця може виключити осіб, зазначених у пункті 1, із числа тих, хто може працювати на державній службі, яка передбачає здійснення суверенних повноважень.

Глава VII

Військовий обов'язок у випадках множинного громадянства

Стаття 21

Виконання військового обов'язку

1. Особи, що мають громадянство двох або більше Держав-Учасниць, повинні виконувати свій військовий обов'язок стосовно лише однієї із цих Держав-Учасниць.

2. Порядок застосування пункту 1 може визначатися спеціальними угодами між будь-якими з Держав-Учасниць.

3. Крім випадків, коли спеціальна угода, що вже укладена або може бути укладена, передбачає інше, до осіб, які мають

громадянство двох або більше Держав-Учасниць, застосовуються такі положення:

- a) будь-яка така особа є військовозобов'язаною стосовно Держави-Учасниці, на території якої вона постійно проживає. Однак такі особи можуть до досягнення ними 19 років виконувати військовий обов'язок як добровольці стосовно будь-якої іншої Держави-Учасниці, громадянами якої вони також є, упродовж загального дійсного строку, тривалість якого принаймні дорівнює строку дійсної військової служби, встановленому у першій Державі-Учасниці;
- b) особи, що постійно проживають на території Держави-Учасниці, громадянами якої вони не є, або у державі, що не є Державою-Учасницею, можуть проходити військову службу на території будь-якої Держави-Учасниці, громадянами якої вони є;
- c) особи, що відповідно до правил, викладених у пунктах a та b, виконують свій військовий обов'язок стосовно однієї Держави-Учасниці згідно із законодавством цієї Держави-Учасниці, вважаються такими, що виконали свій військовий обов'язок стосовно будь-якої іншої Держави-Учасниці чи будь-яких інших Держав-Учасниць, громадянами яких вони також є;
- d) особи, що до набрання чинності цією Конвенцією між Державами-Учасницями, громадянами яких вони є, виконали стосовно однієї із цих Держав-Учасниць свій військовий обов'язок згідно із законодавством цієї Держави-Учасниці, вважаються такими, що виконали цей обов'язок стосовно будь-якої іншої Держави-Учасниці або будь-яких інших Держав-Учасниць, громадянами яких вони також є;
- e) особи, що відповідно до підпункту a відслужили дійсну військову службу стосовно однієї із Держав-

Учасниць, громадянами якої вони є, та після цього обрали місцем постійного проживання територію іншої Держави-Учасниці, громадянами якої вони є, можуть перебувати на обліку як військовозобов'язані запасу тільки стосовно цієї останньої Держави-Учасниці;

- f) застосування цієї статті жодним чином не зашкоджує громадянству відповідних осіб;
- g) у випадку оголошення мобілізації будь-якою із Держав-Учасниць зобов'язання, які випливають із цієї статті, не є обов'язковими для цієї Держави-Учасниці.

Стаття 22

Звільнення від військового обов'язку чи альтернативної цивільної служби

Крім випадків, коли спеціальна угода, що вже укладена або може бути укладена, передбачає інше, до осіб, які мають громадянство двох або більше Держав-Учасниць, застосовуються також такі положення:

- a) підпункт с пункту 3 статті 21 цієї Конвенції застосовується до осіб, які були звільнені від виконання військового обов'язку або відслужили альтернативну цивільну службу;
- b) особи, що є громадянами Держави-Учасниці, в якій не передбачена обов'язкова військова служба, вважаються такими, що виконали свій військовий обов'язок, якщо вони постійно проживають на території цієї Держави-Учасниці. Однак вони вважаються такими, що не виконали свій військовий обов'язок стосовно Держави-Учасниці або Держав-Учасниць, громадянами яких вони також є і в яких військова служба передбачається, якщо зазначене постійне проживання тривало до досягнення

певного віку, про який кожна відповідна Держава-Учасниця повідомляє під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття чи приєднання;

- с) всі особи, що є громадянами Держави-Учасниці, в якій не передбачена обов'язкова військова служба, вважаються такими, що виконали свій військовий обов'язок, якщо вони добровільно відслужили військову службу упродовж загального дійсного строку, тривалість якого принаймні дорівнює строку дійсної військової служби у Державі-Учасниці, громадянами якої вони також є, незалежно від місця їхнього постійного проживання.

Частина VIII

Співробітництво між Державами-Учасницями

Стаття 23

Співробітництво між Державами-Учасницями

1. З метою сприяння співробітництву між Державами-Учасницями їхні компетентні органи:

- а) надають Генеральному секретарю Ради Європи інформацію про своє внутрішньодержавне право, яке стосується громадянства, включаючи випадки безгромадянства та множинного громадянства, та про стан виконання Конвенції;
- б) надають один одному на прохання інформацію про своє внутрішньодержавне право, яке стосується громадянства, та про стан виконання Конвенції.

2. Держави-Учасниці співробітничать між собою та з іншими державами-членами Ради Європи в рамках відповідного міжурядового органу Ради Європи з метою врегулювання всіх відповідних проблем та сприяння

прогресивному розвитку правових принципів та практики, які стосуються громадянства та пов'язаних з ним питань.

Стаття 24

Обмін інформацією

Кожна Держава-Учасниця може в будь-який час заявити про те, що вона інформуватиме будь-яку іншу Державу-Учасницю, яка зробила таку саму заяву, про добровільне набуття свого громадянства громадянами цієї іншої Держави-Учасниці, дотримуючись при цьому чинних законів про захист даних. У такій заяві можуть зазначатися умови, за яких Держава-Учасниця надаватиме таку інформацію. Заява може бути відкликана у будь-який час.

Глава IX

Застосування Конвенції

Стаття 25

Заяви щодо застосування Конвенції

1. Кожна держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття, затвердження чи приєднання може заявити про те, що вона виключає главу VII із сфери застосування Конвенції.

2. Положення глави VII застосовуються у стосунках між Державами-Учасницями, для яких вона є чинною.

3. Кожна Держава-Учасниця може в будь-який інший час після цього повідомити Генерального секретаря Ради Європи про те, що вона застосовуватиме положення глави VII, які були виключені із сфери застосування Конвенції під час підписання або в її ратифікаційній грамоті чи документі про прийняття, затвердження або приєднання. Таке повідомлення набирає чинності від дати його отримання.

Стаття 26

Наслідки Конвенції

1. Положення цієї Конвенції не зашкоджують положенням внутрішньодержавного права та обов'язкових міжнародних документів, які вже набрали чи можуть набрати чинності та за якими особам надаються чи надаватимуться більш сприятливі права у галузі громадянства.

2. Ця Конвенція не зашкоджує застосуванню:

- a) Конвенції 1963 року про скорочення випадків множинного громадянства та про виконання військового обов'язку у випадках множинного громадянства і протоколів до неї,
- b) інших обов'язкових міжнародних документів, якщо такі документи є сумісними з цією Конвенцією,

у стосунках між Державами-Учасницями, для яких ці документи є обов'язковими.

Глава X

Заключні положення

Стаття 27

Підписання та набрання чинності

1. Цю Конвенцію відкрито для підписання державами-членами Ради Європи та державами, які не є членами Ради Європи, але які брали участь у її розробці. Такі держави можуть висловити свою згоду на обов'язковість для них цієї Конвенції шляхом:

- a) підписання без застереження щодо ратифікації, прийняття чи затвердження; або

b) підписання з умовою ратифікації, прийняття чи затвердження з подальшою ратифікацією, прийняттям чи затвердженням.

Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи затвердження здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

2. Ця Конвенція набирає чинності для всіх держав, які висловили свою згоду на обов'язковість для них Конвенції, в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати, на яку три держави - члени Ради Європи висловили свою згоду на обов'язковість для них цієї Конвенції відповідно до положень попереднього пункту.

3. Стосовно будь-якої держави, яка висловлюватиме свою згоду на обов'язковість для неї цієї Конвенції після набрання нею чинності, Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати підписання або здачі на зберігання її ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи затвердження.

Стаття 28

Приєднання

1. Після набрання цією Конвенцією чинності Комітет міністрів Ради Європи може запропонувати приєднатися до цієї Конвенції будь-якій державі, яка не є членом Ради Європи і яка не брала участі у розробці Конвенції.

2. Стосовно будь-якої держави, що приєдналася до цієї Конвенції, Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати здачі на зберігання документа про приєднання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 29

Застереження

1. Стосовно будь-якого із положень, що містяться у главах I, II та VI цієї Конвенції, не може бути заявлене жодне застереження. Будь-яка держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття, затвердження чи приєднання може заявити одне чи більше застережень стосовно інших положень Конвенції, якщо вони є сумісними із предметом і метою цієї Конвенції.

2. Будь-яка держава, що заявляє одне чи більше застережень, повідомляє Генеральному секретарю Ради Європи відповідні положення її внутрішньодержавного права чи будь-яку іншу відповідну інформацію.

3. Держава, яка заявила одне чи більше застережень відповідно до пункту 1, розглядає можливість повного або часткового їхнього відкликання, як тільки обставини дозволяють це зробити. Таке відкликання здійснюється шляхом подання відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи і набирає чинності від дати отримання повідомлення Генеральним секретарем.

4. Будь-яка держава, що поширює дію цієї Конвенції на територію, визначену у заяві, зазначеній у пункті 2 статті 30, може стосовно відповідної території заявити одне чи більше застережень відповідно до положень попередніх пунктів.

5. Держава-Учасниця, яка заявила застереження стосовно будь-якого з положень глави VII Конвенції, може вимагати застосування цього положення іншою Державою-Учасницею тільки у тому обсязі, в якому вона сама його прийняла.

Стаття 30

Територіальне застосування

1. Будь-яка держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання може визначити

територію (території), до якої застосовуватиметься ця Конвенція.

2. Будь-яка держава у будь-який інший час після цього заявою на ім'я Генерального секретаря Ради Європи може поширити дію цієї Конвенції на будь-яку іншу територію, яка визначена в цій заяві та за міжнародні відносини якої вона несе відповідальність або від імені якої вона уповноважена брати зобов'язання. Стосовно такої території Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена відповідно до двох попередніх пунктів, може стосовно будь-якої території, визначеної в цій заяві, бути відкликана шляхом подання відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря. Відкликання набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 31

Денонсація

1. Будь-яка Держава-Учасниця може у будь-який час денонсувати всю Конвенцію у цілому чи тільки главу VII шляхом подання відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

2. Така денонсація набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 32

Повідомлення, які робить Генеральний секретар

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє держави-члени Ради, будь-яку державу, що підписала Конвенцію, будь-яку

Сторону та будь-яку іншу державу, що приєдналася до цієї Конвенції, про:

- a) будь-яке підписання;
- b) заду на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або будь-якого документа про прийняття, затвердження чи приєднання;
- c) будь-яку дату набрання чинності цією Конвенцією відповідно до статей 27 і 28 цієї Конвенції;
- d) будь-яке застереження та відкликання застереження, заявлені на виконання положень статті 29 цієї Конвенції;
- e) будь-яке повідомлення чи будь-яку заяву, зроблену згідно з положеннями статей 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30 і 31 цієї Конвенції;
- f) будь-яку іншу дію, будь-яке повідомлення чи сповіщення, які стосуються цієї Конвенції.

На посвідчення чого нижчепідписані належним чином на те уповноважені представники підписали цю Конвенцію.

Вчинено у Страсбурзі шостого дня листопада місяця 1997 року англійською і французькою мовами, причому обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії цієї Конвенції кожній державі-члену Ради Європи, державам, які не є членами Ради, але які брали участь у розробці цієї Конвенції, та будь-якій державі, якій запропоновано приєднатися до цієї Конвенції.